

BOEKBESPREKING

Stephan DE JONG, *Een kleine geschiedenis van het wonder*,
Middelburg: Skandalon, 2020,
12,5 x 20 cm, 198 p., ISBN 978 90 83041 95 7, 21,50€.

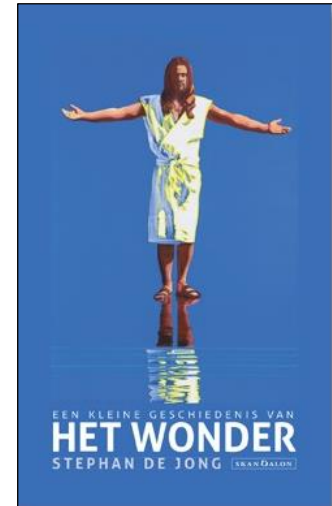
Of je gelooft in wonderen, of je gelooft er helemaal niks van, maar je kunt ook een tussenpositie innemen zoals Stephan de Jong doet in zijn boekje over wonderen. Het wonder fascineert hem, hij is daarin niet de enige. In dit boek biedt hij een historisch overzicht – in vogelvlucht – van de geschiedenis van het wonder, omdat een dergelijke schets in het Nederlands taalgebied ontbreekt. Vandaar de titel. De titel is overigens een zinspelend op de titel van het boek van Hent de Vries, *Kleine filosofie van het wonder* (Amsterdam: Uitgeverij Boom, 2015).

De Jong schenkt aandacht aan diverse wonderen, zowel uit de oudheid, de middeleeuwen als uit de moderne tijd, maar is vooral geïnteresseerd in wat theologen en filosofen over het wonder hebben gezegd. Hij deelt de geschiedenis in vier tijdvakken in: (1) antieke oudheid-vroege christendom; (2) het laat-antieke christendom-middeleeuwen; (3) 16e-19e eeuw en (4) 20ste eeuw-nu. Uit elk tijdvak wordt één persoon uitgelicht die De Jong voor die betreffende periode het meest kenmerkend houdt. Het zijn met uitzondering van Augustinus (354-430) telkens figuren die kritisch staan ten opzichte van het wonder: Lucianus van Samosata (125-180), David Hume (1711-1776) en Rudolph Bultmann (1884-1976). De auteur maakt daarbij veelvuldig gebruik van overzichtswerken, zoals van Wendy Cotter (*Miracles in Greco-Roman Antiquity*) als het om de klassieke oudheid en het vroege christendom gaat, van *The Cambridge Companion to Miracles* onder de redactie van Graham Twelftree, niet alleen als het gaat om de visie op het wonder in de middeleeuwen, en het tweedelige werk van Craig Keener over *Miracles*, zodat het boek soms de indruk maakt van een samenvatting van deze overzichten. Alleen als het om de 'groten' gaat, worden primaire bronnen besproken.

In het afgelopen decennium is in de nieuwtestamentische wetenschap bijzonder veel aandacht geweest voor het wonder. Vooral Stephan Alkier heeft aan het debat een belangrijke bijdrage geleverd door vanuit hermeneutisch oogpunt naar het wonder te kijken. De Jong heeft helaas geen aandacht voor deze nieuwste inzichten vanuit de nieuwtestamentische wetenschap. Wat me niet minder verbaasd heeft, niet in het minst omdat de auteur predikant is, is de geringe aandacht die De Jong heeft voor de wonderen van Jezus. Jezus wordt in twee ultrakorte passages (pag. 18 en 19-20) besproken, alsof daar niet meer over te zeggen zou zijn.

Hoe staat de Jong nu zelf ten opzichte van het wonder? Dat is een vraag die helemaal aan het eind van het boek bij mij naar boven kwam. De auteur neemt een weinig spannende, veilige tussenpositie in. Hij wil alle mogelijkheden openlaten (pag. 197).

Mijn slotoordeel: het boek van Stephan de Jong voorziet zeker in een leemte. Het had wat mij betreft uitgebreider gemogen, maar dan wel *steeds* gebaseerd op primaire bronnen.

Nico Riemersma
www.nicoriemersma.nl